

Obsah

1. díl		
1	ÚVOD	15
1.1	POJEM CHIRURGIE	15
1.2	VÝVOJ CHIRURGIE	15
1.3	ROZVOJ SPECIALIZOVANÝCH OBORŮ	16
1.4	VYŠETŘOVACÍ METODY V CHIRURGII	16
1.5	LÉČBA KONZERVATIVNÍ A RADIKÁLNÍ	18
1.6	NÁZVOSLOVÍ OPERAČNÍCH VÝKONŮ	19
2	ASEPSE A ANTISEPSE	22
2.1	ZÁSADY ASEPTICKÉ CHIRURGIE	22
2.2	DEZINFEKCE	22
2.3	DEZINFEKCE OPERAČNÍHO POLE	24
2.4	STERILIZACE	25
2.4.1	STERILIZACE VAREM POD TLAKEM	25
2.4.2	STERILIZACE HORKOU PÁROU POD TLAKEM	25
2.4.3	STERILIZACE HORKÝM VZDUCHEM	29
2.4.4	STERILIZACE PLYNEM	29
2.4.5	STERILIZACE RADIACÍ	29
2.4.6	UCHOVÁVÁNÍ VYSTERILIZOVANÝCH PŘEDMĚTŮ	30
2.5	ZÁSADY ASEPSE A ANTISEPSE NA OPERAČNÍCH SÁLECH	30
2.6	NOZOKOMIÁLNÍ INFEKCE	31
3	PRVNÍ POMOC	34
3.1	KARDIOPULMONÁLNÍ RESUSCITACE (KPR)	37
3.1.1	KARDIOPULMONÁLNÍ RESUSCITACE U NOVOROZENCŮ A KOJENCŮ	41
3.1.2	KPR U TONOUCÍCH	42
3.2	KRVÁCENÍ - PRVNÍ POMOC	46
3.2.1	PRUDKÉ ZEVNÍ KRVÁCENÍ	46
3.2.2	KRVÁCENÍ VNITŘNÍ	47
3.2.3	KRVÁCENÍ Z TĚLESNÝCH OTVORŮ	47
3.3	ŠOK	51
3.4	ZÁVAŽNÁ PORANĚNÍ	54
3.4.1	PORANĚNÍ PÁTEŘE A MÍCHY (OBR. 27 A, B)	55
3.4.2	PORANĚNÍ HRUDNÍKU	56
3.4.3	PORANĚNÍ BŘICHA	57

3.4.4	PORANĚNÍ VELKÝCH KOSTÍ A KLOUBŮ (OBR. 30 A, B, C)	57
3.5	CRUSH SYNDROM (SYNDROM ZE ZASYPÁNÍ)	59
3.6	BLAST SYNDROM (PORANĚNÍ TLAKOVOU VLNOU)	60
3.7	PORANĚNÍ ELEKTRICKÝM PROUDEM	60
3.8	POŠKOZENÍ TEPEM - PRVNÍ POMOC	61
3.9	POŠKOZENÍ CHLADEM, OMRZLINY – PRVNÍ POMOC	61
4	POPÁLENINY A OMRZLINY	63
4.1	POPÁLENINY	63
4.2	OMRZLINY (POŠKOZENÍ – PORANĚNÍ CHLADEM)	65
5	PORANĚNÍ KLOUBŮ A KOSTÍ	68
5.1	PORANĚNÍ KLOUBU	69
5.1.1	PODVRTNUTÍ KLOUBŮ	69
5.1.2	VYMKNUTÍ KLOUBŮ	69
5.2	ZLOMENINY KOSTÍ	70
5.2.1	PORANĚNÍ PÁTEŘE	71
5.2.2	ZLOMENINY KOSTÍ LEBKY	71
5.2.3	ZLOMENINY PÁNVE	72
6	KREVNÍ TRANSFÚZE V CHIRURGII	75
6.1	TRANSFÚZNÍ PŘÍPRAVKY	75
6.2	TRANSFÚZE A JEJÍ DOKUMENTACE	76
6.3	KOMPLIKACE PŘI A PO TRANSFÚZI	77
6.4	POVINNOSTI SESTRY PŘI TRANSFÚZI	78
6.5	INDIKACE K TRANSFÚZI	79
7	ZNECITLIVĚNÍ	81
7.1	ANESTÉZIE MÍSTNÍ	81
7.2	ANESTÉZIE CELKOVÁ	82
7.3	NARKOTIZAČNÍ PŘÍSTROJ	83
7.4	CELKOVÁ ANESTETIKA	84
7.4.1	ANESTETIKA INHALAČNÍ	84
7.4.2	ANESTETIKA NITROŽILNÍ	84
8	ZÁNĚTY	87
8.1	NESPECIFICKÉ ZÁNĚTY	87
8.2	SPECIFICKÉ ZÁNĚTY	89
8.3	ANAEROBNÍ INFEKCE	89

8.4	LÉČENÍ ZÁNĚTU	90
8.4.1	PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ	90
8.4.2	CHIRURGICKÉ OŠETŘENÍ A LÉČBA	91
8.4.3	MEDIKAMENTÓZNÍ LÉČBA	91
9	NÁDORY	93
9.1	NÁDORY BENIGNÍ	93
9.2	NÁDORY MALIGNÍ	93
9.3	NÁDORY MESENCHYMÁLNÍ	94
9.4	NÁDORY EPITELIÁLNÍ	94
9.5	LÉČBA NÁDORŮ	95
9.6	PREVENCE A DEPISTÁŽ NÁDORŮ	95
9.7	OŠETŘOVÁNÍ A PSYCHOLOGICKÝ PŘÍSTUP K ONKOLOGICKY NEMOCNÝM	95
10	VYŠETŘOVACÍ METODY V CHIRURGII	101
10.1	OBECNÉ VYŠETŘOVACÍ METODY	101
10.1.1	VYŠETŘENÍ POHLEDEM	101
10.1.2	VYŠETŘENÍ POHMATEM	102
10.1.3	VYŠETŘENÍ POKLEPEM	102
10.1.4	VYŠETŘENÍ POSLECHEM	102
10.1.5	VYŠETŘENÍ ČICHEM	102
10.2	SPECIÁLNÍ VYŠETŘOVACÍ METODY	103
10.2.1	VYŠETŘENÍ RENTGENOGRAFICKÁ (RADIOLOGICKÁ)	103
10.2.2	VYŠETŘENÍ IZOTOPOVÁ	105
10.2.3	ENDOSKOPICKÁ VYŠETŘENÍ	105
10.2.4	INVAZIVNÍ VYŠETŘOVACÍ METODY	106
10.2.5	BIOCHEMICKÉ A HEMATOLOGICKÉ VYŠETŘOVACÍ METODY	106
10.2.6	VYŠETŘENÍ BAKTERIOLOGICKÉ	108
11	OPERAČNÍ BLOK	111
11.1	PRÁCE SESTRY NA OPERAČNÍM SÁLE	111
11.2	OPERAČNÍ SÁLY A JEJICH ZAŘÍZENÍ	111
11.2.1	STERILIZACE ZAŘÍZENÍ	114
11.2.2	OPERAČNÍ NÁSTROJE A ŠICÍ MATERIÁL	115
12	PŘEDOPERAČNÍ A POOPERAČNÍ PÉČE	119
12.1	OPERACE A OPERAČNÍ ZÁTĚŽ	119

12.2	PŘEDOPERAČNÍ PŘÍPRAVA NEMOCNÝCH	119
12.3	POOPERAČNÍ PÉČE	120
13	POOPERAČNÍ KOMPLIKACE	124
13.1	VÝVOJ KOMPLIKACÍ V ČASOVÉM SLEDU PO OPERACI	124
13.2	KOMPLIKACE DÝCHACÍ A KARDIOVASKULÁRNÍ SOUSTAVY	126
13.3	KOMPLIKACE ZAŽÍVACÍHO ÚSTROJÍ	127
13.4	KOMPLIKACE UROLOGICKÉ	128
13.5	MÍSTNÍ POOPERAČNÍ KOMPLIKACE	129
13.6	ÚKOLY SESTRY PŘI MONITOROVÁNÍ NEMOCNÝCH	130
14	REHABILITACE V CHIRURGII	133
14.1	PŘEDOPERAČNÍ REHABILITACE	133
14.2	POOPERAČNÍ REHABILITACE	134
14.3	PÉČE O NEMOCNÉ PO AMPUTACI	135
15	CHIRURGIE HLAVY A PÁTEŘE	138
15.1	VROZENÉ VADY	138
15.1.1	VROZENÉ VADY MOZKU A JEHO OBALŮ	138
15.1.2	VROZENÉ VÝVOJOVÉ VADY OBLIČEJE	139
15.2	ZÁNĚTLIVÁ ONEMOCNĚNÍ HLAVY	140
15.2.1	ZÁNĚTLIVÁ ONEMOCNĚNÍ OBLIČEJE	140
15.2.2	ZÁNĚTLIVÁ ONEMOCNĚNÍ POKRÝVEK LEBEČNÍCH	141
15.2.3	HNISAVÁ ONEMOCNĚNÍ NITROLEBEČNÍHO PROSTORU	141
15.3	NÁDORY HLAVY	142
15.3.1	NÁDORY OBLIČEJE	142
15.3.2	NÁDORY NITROLEBEČNÍ	142
15.4	PORANĚNÍ LEBKY A MOZKU	144
15.4.1	PORANĚNÍ MĚKKÝCH POKRÝVEK LEBNÍCH	144
15.4.2	PORANĚNÍ OBLIČEJE	145
15.5	PORANĚNÍ KRANIOCEREBRÁLNÍ	146
15.5.1	OTŘES MOZKU (COMMOTIO CEREBRI)	146
15.5.2	POHMOŽDĚNÍ MOZKU (CONTUSIO CEREBRI)	147
15.5.3	STLAČENÍ MOZKU (COMPRESSIO CEREBRI)	148
15.5.4	ÚRAZOVÉ MOZKOVÉ KRVÁCENÍ	148

15.6	ZLOMENINY LEBKY	150
15.6.1	ZLOMENINY LEBEČNÍ KLENBY (FRACTURAE CALVAE)	150
15.6.2	ZLOMENINY SPODINY LEBNÍ (FRACTURAE BASEOS CRANII)	150
15.6.3	OTEVŘENÁ PORANĚNÍ LEBKY	151
15.7	ONEMOCNĚNÍ A PORANĚNÍ PÁTEŘE A MÍCHY	153
15.7.1	ONEMOCNĚNÍ MEZIOBRATLOVÝCH PLOTĚNEK	153
15.7.2	ÚRAZY PÁTEŘE A MÍCHY	154
15.7.2.1	Poranění páteře bez poškození míchy	154
15.7.2.2	Poranění páteře s poškozením míchy	157
15.8	PORANĚNÍ OKA A JEHO APARÁTU	160
15.8.1	TUPÁ PORANĚNÍ OKA	160
15.8.2	PORANĚNÍ OKA OSTRÝMI PŘEDMĚTY	160
15.8.3	PORANĚNÍ OKA CIZÍM TĚLESEM	160
15.8.4	PORANĚNÍ CHEMICKÝMI LÁTKAMI (POLEPTÁNÍ)	161
16	CHIRURGIE KRKU	163
16.1	TORTICOLLIS (KŘIVÝ KRK)	163
16.2	KRČNÍ ŽEBRO, SKALENOVÝ SYNDROM	164
16.3	ZÁNĚTLIVÁ ONEMOCNĚNÍ KRKU, RÁNY NA KRKU	164
16.4	ONEMOCNĚNÍ ŠTÍTNÉ ŽLÁZY (GLANDULA THYREOIDEA)	165
16.4.1	HYPERFUNKČNÍ STRUMA (STRUMA TOXICA)	165
16.4.2	KARCINOM ŠTÍTNÉ ŽLÁZY (STRUMA MALIGNA)	166
16.4.3	MYXEDÉM (HYPOFUNKČNÍ STRUMA)	166
16.4.4	ZÁNĚT ŠTÍTNÉ ŽLÁZY (STRUMITIS)	166
16.4.5	POOPERAČNÍ KOMPLIKACE	166
16.4.6	POOPERAČNÍ OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE	167
16.4.7	ONEMOCNĚNÍ PŘÍŠTÍTNÝCH TĚLÍSEK	167
16.4.8	TRACHEOSTOMIE	168
17	CHIRURGIE HRUDNÍKU	171
17.1	ANATOMICKÝ A FYZIOLOGICKÝ ÚVOD	171
17.2	VYŠETŘOVACÍ METODY	171
17.3	PŘÍZNAKY A KOMPLIKACE ONEMOCNĚNÍ HRUDNÍKU	172
17.4	CHIRURGICKÁ ONEMOCNĚNÍ HRUDNÍKU A PLIC	173
17.4.1	NÁDORY	173
17.4.2	TUBERKULÓZA PLIC	174

17.4.3	PLICNÍ ABSCESSY A BRONCHIEKTÁZIE	174
17.4.4	CHOROBY MEZIHHRUDÍ (MEDIASTINA)	175
17.4.5	CHIRURGICKÉ NEMOCI JÍCNU	175
17.5	CHIRURGICKÁ ONEMOCNĚNÍ PRSNÍ ŽLÁZY	177
17.6	PORANĚNÍ HRUDNÍKU	178
17.6.1	ÚRAZOVÝ PNEUMOTORAX, HAEMOTHORAX, PORANĚNÍ PLIC	178
17.6.2	TUPÁ PORANĚNÍ HRUDNÍKU, ZAVŘENÉ ZLOMENINY ŽEBER	180
18	ANATOMICKÉ A FYZIOLOGICKÉ POZNÁMKY	185
18.1	ANATOMICKÉ POZNÁMKY	185
18.2	FYZIOLOGICKÉ POZNÁMKY	186
19	KÝLY	189
19.1	STRÍSELNÁ KÝLA (HERNIA INQUINALIS)	190
19.2	STEHENNÍ KÝLA (HERNIA FEMORALIS)	191
19.3	PUPEČNÍ KÝLA (HERNIA UMBILICALIS)	191
19.4	EPIGASTRICKÁ KÝLA (HERNIA EPIGASTRICA)	191
19.5	KÝLA V JIZVĚ (HERNIA IN CICATRICE)	192
19.6	VNITŘNÍ KÝLY	192
19.7	KÝLA HIÁTOVÁ A PARAESOFAGEÁLNÍ	192
19.8	USKŘINUTÁ KÝLA (HERNIA INCARCERATA)	193
19.9	POOPERAČNÍ KOMPLIKACE A OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE	193
20	DRUHY LAPAROTOMIÍ	196
21	CHIRURGICKÁ ONEMOCNĚNÍ TRÁVICÍ TRUBICE	198
21.1	CHOROBY ŽALUDKU A DVANÁCTNÍKU	198
21.1.1	PYLOROSTENÓZA	200
21.1.2	VŘEDOVÁ CHOROBA	200
21.1.2.1	Perforace gastroduodenálního vředu	201
21.1.2.2	Krvácení ze žaludečního vředu	202
21.1.3	NÁDORY ŽALUDKU	203
21.2	PRINCIPY OPERACÍ NA ŽALUDKU A DVANÁCTNÍKU	206
21.2.1	AKUTNÍ OPERACE NA ŽALUDKU A DVANÁCTNÍKU	206
21.2.1.1	Akutní operační výkony	206
21.2.2	PLÁNOVANÉ OPERAČNÍ VÝKONY	207
21.2.3	OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE	208

21.3	ONEMOCNĚNÍ TENKÉHO STŘEVA	210
21.4	APENDICITIS (ZÁNĚT ČERVOVITÉHO PŘÍVĚSKU)	211
21.5	ONEMOCNĚNÍ TLUSTÉHO STŘEVA	214
21.5.1	VROZENÉ VADY TLUSTÉHO STŘEVA	214
21.5.1.1	Megacolon congenitum	214
21.5.1.2	Divertikulóza tlustého střeva	214
21.5.2	ZÁNĚTY TLUSTÉHO STŘEVA	215
21.5.2.1	Colitis ulcerosa (vředový zánět tlustého střeva)	215
21.5.2.2	Crohnova nemoc (ileitis terminalis)	215
21.5.3	NÁDORY TLUSTÉHO STŘEVA	216
21.5.4	VYŠETŘOVACÍ METODY PŘI ONEMOCNĚNÍ TLUSTÉHO STŘEVA	217
21.5.5	PRINCIPY OPERACÍ NA TLUSTÉM STŘEVĚ	220
21.5.5.1	Hemikolektomie	220
21.5.5.2	Amputace rekta	221
21.5.5.3	Paliativní operace	221
21.5	NENÁDOROVÁ ONEMOCNĚNÍ KONEČNÍKU A ŘITĚ	224
21.6	HEMORHOIDY (NODULI HEMORRHOIDALES)	224
21.6.2	PROLAPS KONEČNÍKU (PROLAPSUS ANI)	224
21.6.3	ŘITNÍ TRHLINA (FISSURA ANI)	225
21.6.4	PERIPROKTÁLNÍ ABSCESSY A PÍŠTĚLE	225
22	CHIRURGIE ŽLUČNÍKU A ŽLUČOVÝCH CEST	227
22.1	ANATOMICKÉ A FYZIOLOGICKÉ POZNÁMKY	227
22.2	ZÁNĚTLIVÁ ONEMOCNĚNÍ ŽLUČNÍKU A ŽLUČOVÝCH CEST	227
22.2.1	AKUTNÍ ZÁNĚT ŽLUČNÍKU (CHOLECYSTITIS ACUTA)	227
22.2.2	CHRONICKÝ ZÁNĚT ŽLUČNÍKU (CHOLECYSTITIS CHRONICA)	228
22.2.3	ŽLUČOVÉ KAMENY (CHOLELITHIASIS)	228
22.3	NÁDOROVÁ ONEMOCNĚNÍ JATER, ŽLUČNÍKU A ŽLUČOVÝCH CEST	232
22.4	PRINCIPY OPERACÍ NA ŽLUČOVÝCH CESTÁCH	232
22.4.1	CHIRURGICKÉ KOMPLIKACE OPERACÍ NA ŽLUČOVÝCH CESTÁCH	237
22.4.1.1	Pooperační krvácení	237
22.4.1.2	Biliární komplikace	237
22.4.1.3	Překážka v odtoku žluči	238
22.4.1.4	Pozdní postcholecystektomické komplikace (postcholecystektomický syndrom)	238

22.5	PŘEDOPERAČNÍ PŘÍPRAVA A POOPERAČNÍ PÉČE U NEMOCNÝCH S OPERACÍ ŽLUČOVÝCH CEST	239
23	CHIRURGIE SLINIVKY, SLEZINY A JATER	242
23.1	CHIRURGICKÁ ONEMOCNĚNÍ SLINIVKY BŘIŠNÍ	242
23.1.1	PORANĚNÍ SLINIVKY BŘIŠNÍ	242
23.1.2	AKUTNÍ ZÁNĚT SLINIVKY BŘIŠNÍ (PANCREATITIS ACUTA)	243
23.1.3	CHRONICKÝ ZÁNĚT SLINIVKY BŘIŠNÍ (PANCREATITIS CHRONICA)	245
23.1.4	NÁDORY SLINIVKY BŘIŠNÍ	245
23.2	CHIRURGIE SLEZINY	246
23.3	CHIRURGICKÁ ONEMOCNĚNÍ JATER	247
24	NÁHLÉ PŘÍHODY BŘIŠNÍ	250
24.1	AKUTNÍ DIFÚZNÍ ZÁNĚT POBŘIŠNICE (PERITONITIS ACUTA DIFFUSA)	251
24.2	STAVY STŘEVNÍ NEPRŮCHODNOSTI (ILEUS)	252
24.2.1	ILEUS MECHANICKÝ	253
24.2.2	ILEUS FUNKČNÍ	254
24.3	AKUTNÍ CÉVNÍ PŘÍHODY V DUTINĚ BŘIŠNÍ	257
24.4	MASIVNÍ KRVÁCENÍ DO ZAŽÍVACÍHO TRAKTU	257
24.5	PORANĚNÍ A NÁSLEDNÉ KRVÁCENÍ DO DUTINY BŘIŠNÍ (HEMOPERITONEUM)	258
24.5.1	OTEVŘENÁ PORANĚNÍ BŘICHA	258
24.5.2	ZAVŘENÁ PORANĚNÍ BŘICHA	259
24.6	INFÚZNÍ A TRANSFÚZNÍ LÉČBA U NPB	261
24.7	SLEDOVÁNÍ NEMOCNĚHO U NPB	265